

OPRAVDOVÝ
KREŠŤAN
 POLITICKÝ A SPOLOČENSKÝ TÝŽDENNÍK.
 LUDOVÁ PRÍLOHA „SLOVENSKÝCH NOVÍN“.

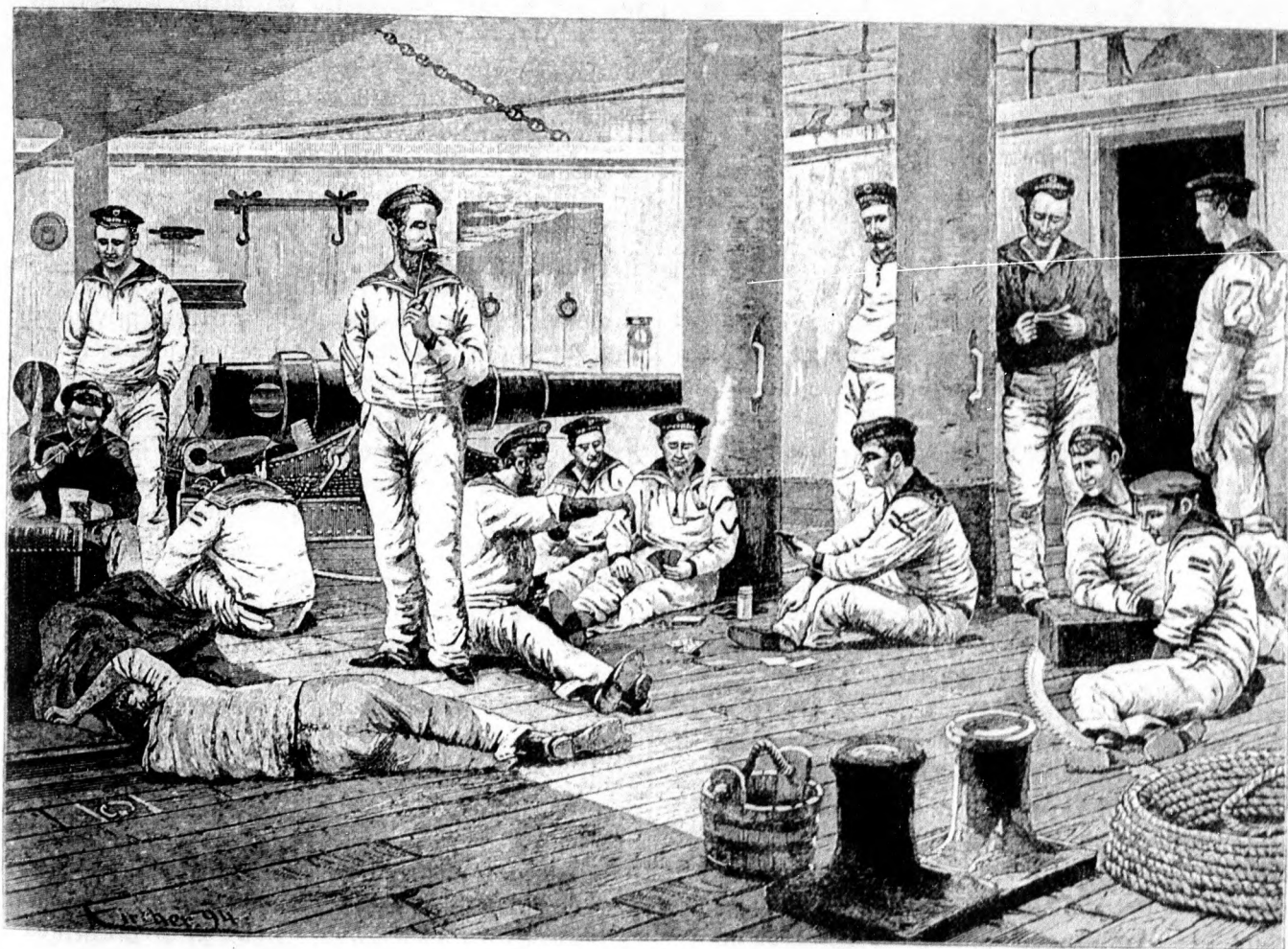
<i>Predplatná cena:</i>		Vychodí každú nedeľu.	<i>Redakcia a vydavateľstvo:</i> V Budapešti, VI. okr., Aradi-utca 14.
Na celý rok	2 zl. — kr.	Zodpovedný redaktor a vydavateľ: VIKTOR HORNYÁNSZKY.	Sem sa majú posielat predplatky a dopisy. Nevyplatené listy sa neprijímajú
Na pol roka	1 „ — „		
Na štvrt roka	— „ 50 „		
Jednotlivé číslo 3 kr.			

Poľné hospodárstvo.

Polní hospodári môžu spokojne hľadať do budúcnosti, lebo čo môžu očakávať od ministra orby, aby v prospech a dobro ich vykonal, to terajší minister orby Ignác Darányi aj skutočne

taktiež poučil krajinu aj o tom, čo všetko mieni spraviť, aby blahobyt poľných hospodárov napomohol.

Vlasť naša je v prvom rade poľno-hospo-

Námorníci.

podujal a podujíma. Počas pojednávania jeho rozpočtu minulý štvrtok povedal obsirnejšiu reč, v ktorej jednoduchými slovami rozpovedal, čo spravil dosiaľ v prospech rozkvetu poľného hospodárstva,

dársky, agrikultúrny štát a tak tedy ani najmenej nenie ľahostajná, a ani nesmie byť ľahostajnou tá otázka, jako mieni minister orby pozdvihnúť poľné hospodárstvo, jako chce pomáhať poľným

hospodárom, ktorí v poslednej dobe s mnohými nehodami museli zápasíť. Program ministra orby bol v sneme s uspokojením prijatý, dozaista práve tak uspokojive prijme ho aj široké obecnstvo, a ministri orby odhlasuje jeden každý gazda práve tak oduševnene svoje uznanie, jakého sa mu dostalo za podiel v sneme od všetkých stránok.

Predovšetkým zaoberal sa s účinkom zákona o pomere medzi robotníkom a gazdom a oznámil, že si už poldruha miliona robotníkov vzalo legitímáciu, že v 18 stoliciach 383 robotníkov vyznačil pochvalným spisom a udelil im po 50 zlatých odmeny. Na rozličných vidiekoch krajiny, a hlavne tam kde je robotnícka otázka v popredí, založil 313 ľudových knižníc. Okrem tohoto postaral sa o ľudovú spisbu, lebo vláda nechce robotnícku otázku riešiť len guľami a pušným prachom, lež chce závodíť s agitáciami buričov, asíce závodíť chce v osvietení ľudu. Veľkú váhu kladie minister na to, aby sa spolkom robotníkov dostalo dostatočnej podpory k založeniu základiny, ktorej cieľom je, aby robotníci mali aj vtedy z čoho žiť, keď bez ich viny zostali bez práce. Na napomoženie tejto základiny obrátil minister 60 tisíc zlatých. Minister orby bol a je napomocným aj ministrom obchodu, lebo stará sa aj o pozdvihnutie domáceho priemyslu, ktorému sa bude ľud na budúci rok v 80 náukobehoch vyučovať.

Robotnícky zákon, proti ktorému z celej krajiny len 42 ponos prišlo, podrží aj naďalej a popri tom poprosí zákonodarský sbor, aby vyniesol ešte aj iné nové zákony v prospech robotníkov. Asíce minister orby mieni zadať návrh zákona o zabezpečení poľných robotníkov na prípad nehody, čím odníme socialistickým agitátorom jeden z najlepších agitačných prostriedkov.

O šírenie ovocinárstva sa minister tiež dostatočne stará. Od kedy je Darányi ministrom orby, založil na 257 katastrálnych jutrách školky k pestovaniu ovocných stromkov a na 115 katastrálnych jutrách založil ovocné sady. Účinok tejto práce nedá sa pociťiť behom 24 hodín, o tom je ale presvedčený, že o par rokov budú sa gazdovia vo veľkom počte uchádzať k vláde o ovocné štiepky a vtedy vo vlasti našej ovocinárstvo pekne zkvitne.

Zmienil sa aj o zimných hospodárskych náukobehoch, ktorých cieľom je, aby aj synkovia malých gazdov v zime, keď aj tak nemajú práce, behom krátkeho času osvojili si dokonalejšie hospodárske znalosti. Oznámil snemu, že minulého roku tieto zimné náukobehy počúvalo 1000, tohoto roku ale už 3800 mladíkov. Ľudové prednášky o poľnom hospodárstve sa tiež zdarile uji-

majú a ustavične rozmnožujú. Tak roku 1896-bolo v 20-tich stoliciach 280 prednášok s 34 tisíc poslucháčmi, tohoto roku ale vydržiavaly sa už v 918 obciach prednášky, na ktorých bralo účasť 300 tisíc gazdov.

Veľmi pekne sa vzráha aj vysádzanie flokserou vykynovaných viníc; roku 1897. a 1898. bolo vysadené viničom 100 tisíc uhorských jutár. Minister orby s pozdvihovaním viníc stará sa súčasne aj o to, aby gazdovia mohli úrodu viníc náležite speňažiť. Toto mieni tak docieľiť, že zariadi veľký ústredný sklad vína, kam budú môcť všetky obce víno posielat. Aby dobrý chýr uhorských vín ochránil aj naďalej, bude prísne trestať falšovateľov vína.

Obširnejšie zmienil sa o úžere so zbožím. Najnovšie sa tak prevádza úžera, že agenti kúpia od gazdov úrodu ešte na jar alebo v pozdnú jaseň a dajú na úrodu závdavok. Keď prjde čas zatvy, gazda musí agentovi toľko zbožia odľifrovať, na koľko sa bol na jar alebo v jaseň zaviazal. Jak sa mu toľko neurodilo, koľko mal ľifrovať, musí agentovi rozdiel zaplatiť v peniazoch. Lenže keď je zlá úroda, zbožie poskočí značne v cene a gazda musí draho platiť to zbožie, ktoré sa mu neurodilo, kdežto on za to zbožie, ktoré sa mu urodilo, dostane od agenta len nízku cenu, lebo agenti sú natoľko múdri, že od gazdov vtedy kupujú napred zbožie a dávajú závdavok, keď je zbožie lacné. Týmto spôsobom, ktorý často nenie nič iné len zaobalená úžera, privádzajú agenti gazdov na mizinu. Proti tejto úžere zakročí minister s celou prísnosťou.

Že minister orby aj makave pomáha ľudu, kde je potrebné, toho dôkazom je nasledujúci prípad. Vo východno-severných stoliciach obydlení Rusíni vyšli boli už skoro celkom na mizinu. Vláda im tak pomohla, že vyárendovala od grófa Schönborna 13 tisíc katastrálnych jutár a tieto dala do árendy 4321 rusínskym rodinám, ktoré sa takto zase zmohly. Ale nielen Rusínov chce napomáhať, lež aj pod Karpátmi bývajúcich Slovákov, ktorí tiež zápasia s biedou.

Keď ešte pripomenieme, že minister orby prisľúbil, že sa postará o čím skoršie zoštátnenie zverolekárstva, taktiež že sa zaoberá s otázkou osádzania, v krátkosti rozpovedali sme bohatý program ministra orby; program tento svedčí o svedomitosti, s jakou minister Darányi pochopuje svoje povolanie, taktiež svedčí aj o pozornosti, ktorou prevádza všetky odvetvia poľného hospodárstva

Slovo k rodákam.

Planí ľudia a zlé skutky boli i budú na svete. Keby nie, nebolo by treba trestných zákonov, zbytočné by boli súdy a stráže verejnej bezpečnosti. Poklesky, príčiny i zločiny neobmedzujú sa na jednu vrstvu človečenstva, no zavše sú osobné a žiadna spoločnosť, — v nejž nepoznaný predtým zločinec sa zjavil, — nie je zaň zodpovedná. Vinu svoju nosí každý sám. Takto aspoň smýšľa a má smýšľať každý statočný a spravodlivý človek, keď nie, to smutné je len preňho.

Spravodlivosť sme právom očakávať, ba môžeme aj požadovať od každého: preto nie je to na mieste, ba posúdenie i opovrzenie zaslúži ten, kto vediac vinu jedného, túže na druhého ba na mnohých iných skladá a uvaľuje. Takto ošemetne pokračovali ľudári medzi iným i vtedy, keď bola veľiká defraudácia aradského pokladníka, Kriványja objavená. Tento zločinec v ich očiach nebol zločincom: za padúcha oni vinu i v tomto ohľade na nevinný liberalismus kládli.

Nie nepoctivý podliak obkradol kassu sirôt, ale vraj liberálni tatári. Len tak rástli od radosti, že pre jednu prašivú ovcu napádať mohli celé čisté stádo — a oni túto príležitosť aj náležite využiteľovali. Stalo sa ale, že kňazia Zimándy, Zelenyák a Lepsényi v trojlístkovej shode pokúsili sa o česť obkradnúť zosnulého veľikého oslávenca vlasti; stalo sa, že farár Hegyi premanipuloval cirkevné groše: my nekládli sme vinu na plecía ultramontánskych ľudárov, ba ani len na kňazov nie, a ľudári opatrne mlčali práve tak, ako aj teraz premúdre mlčia, keď v Prešporoku Vincent Havlicsek, zakladateľ nemeckého ľudárskeho časopisu tisíce a tisíce jemu sverených cirkevných, základinárskych a privátnych peňazí zpreneveril. My ani teraz nepovieme pre jedného z hlavných ľudárov, že ľudári sú defraudantmi. My za trestne zodpovedného držíme len samého vinníka, a nie spolu s ním aj tých, ktorí v politike rovnako s ním smýšľajú, a neurobíme to ani napriek tomu, že verejne je známo, že ne jeden groš z potrovených peňazí na politické ciele ľudárov: na časopis a kortešačky bol minutý. Že sa ale predsa s týmto hnusným pádom zaoberáme, robíme to preto, aby sa čítajúci ľud náš presvedčil, že nie len medzi židmi a liberálmi, ako to ľudárke spisy hlásajú, nájdú sa opovrzenia hodní zločinci, lež aj medzi svätuškářskými ľudármi a ľudárskými kňazmi.

Čo z toho nasleduje? Nasleduje po prvé to, že pre jedného-druhého vinníka neslobodno napádať tisíce nevinných; po druhé to, že nesvedčno je radovať sa a vyškierať nad nehodou v susedstve, lebo podobná i nás zachvátiť môže. Hlavné

ale, čo z tohoto vyplýva je to, že nie stav robí človeka bezúhonným, ale bezúhonný človek je ozdobou stavu. V omyle — a to vo vedomom omyle, — ak nie v zúmyslnom sú ľudári, keď ľudu, menovite v politike kňazov, za výnimečných a jediných i výlučných poctivcov a za najdokonalejších radcov i vodcov vyhlasujú. Vidíme príklady. Ktože bude a smie veriť Zimándymu, Zelenyákovi, ktorí ako hyeny mrtvolý v hrobe napádajú? Kto bude veriť Lepsényimu, ktorý pred súdom lhal? Kto Havlicsekovi, ktorý cirkevné peniaze spreneveril? Veru tak je to, i kňaz je len človek, a ľudia sú všeliakí. O kom sa dokáže, že je poctivým, statočným, spravodlivým, účinným v prospech spolublížnych, len ten zaslúži dôveru, či je on kňazom alebo svetským. I kňaz podriadený je zákonom a pravidlám svetským i morálnym a preto len ten má nárok na úctu a a dôveru, ktorý si ju horko-fažko zaslúži a vydobije. Na ziaden pád ale nie len preto, že sa k ľudárom pripojil a medzi nimi istú úlohu hrá. Práve naopak: ten kňaz hoden je úcty i dôvery, ktorý v pokore a bázni Božej plní svoje kňazské povinnosti, pečuje o náboženskú a mravopočetnú výchovu svojich cirkevníkov, stará sa o duševné spasenie svojich sverencov spolubratov a sestry svoje v Kristu Pánu. Vďaka Bohu, že takýchto posledne spomínaných kňazov máme na stá, ba tisíce; tam takých ľudársko-politických už len zo pár a i z tých jedno za druhým ten alebo onen v úplnej nahote s času na čas svetu na obdiv vystavený býva. Darma je: mlyny Božie pomaly, ale iste melú.

Pravdomil.

POLITICKÉ ZPRÁVY.

Uhorskí ministri vo Viedni. Ministerský predseda Széll minulú sobotu odcestoval v sprievode ministra Darányiho a Cseha do Viedne, aby na pobrahe arcikniežata Ernesta zastupoval uhorskú vládu. Počas pobytu vo Viedni vyjednával s rakúskou vládou, kedy a v jakom poriadku majú byť pojednávané návrhy, potahujúce sa na vyrovnanie. Ministerského predsedu Szélla prijal v neďelu aj kráľ.

Predĺženie indemnity. Ponevác pojednávanie rozpočtu pomaly napreduje, tak že nenie vytvorená možnosť toho, že krajinský rozpočet nebude vybavený v obúch snemovňach do konca apríla, vláda, jako počut, chce zadať návrh zákona, ktorým sa indemnita predĺži do konca mája. Jak pojednávanie rozpočtu zbývajúci ministerstvá, totižto ministerstva pravosúdia, honvédstva a financií bude behom pár dní vybavené, tak nebude potrebné indemnitu predĺžiť.

Liberálna vláda a náboženská výchova v ľudových školách. Minister náboženstva a verejnej výučby Wlassics držal v piatok veľkú reč v sneme. V tejto reči zmienil sa o úlohách, ktoré si vytknul. Hovoriac o ľudových školách, ubezpečil snem, že hlavnú váhu kladie na náboženskomravnú výchovu a na platenie katechetov. Ročíte asi 130.000 zlatých vydáva na platy za vyučovanie náboženstva. Okrem toho učiteľov bezprestajne upomína, že vlastenecké a nábožensko-mravné vyučovanie sú jednako vážne úlohy učiteľov.

Hľa, jak sa stará o mravno-náboženskú výchovu mládeže tá tak hrozne osočovaná liberálna vláda.

Poďakovanie sa fõišpána trenčianskej stolice. Časopis „Magyarország“ dozvedá sa, že sa fõišpán trenčianskej stolice Július Szalavszky poďakoval, a že minister vnútra poďakovanie aj prijal. Za pravdivosť tohoto chýru neberieme na seba zodpovednosť.

Návrh zákona o súdnicťve kúrie vo volebných záležitostiach bude najbližšie zadaný v sneme. Minister pravosúdia porobil na ňom všetky tie zmeny, ktoré boli ustálené a prijaté na konferencii opozičných strán s liberálnou. Najpodstatnejšou zmenou je, že daňová rešancia nikoho nepozbaví hlasu. Paragraf, ktorý kňazom zakazuje s kancla kortešovať, bol nezmenene ponechaný v návrhu, tak jako ho už bola raz snemovňa vyslancov prijala. Je výhľad, že paragraf bude tentoraz aj v snemovni veľmožov prijatý, lebo tu prívrženci ľudovej strany veľmi zredli a tak niet výhľadu, žeby sa grófovi Ferdinandovi Zichymu podarilo väčšinu získať proti tomuto paragrafu.

Predĺženie snemových zasadaní. Najnovšie vyskytol sa chýr, že ministerský predseda Széll navrhne, aby snemové zasadania trvaly od 10-tej rana do 3 tej hodiny odpoľudnia. Toto predĺženie snemových zasadaní vláda preto navrhne, lebo pojednávajúce rozpočtu preťahuje sa tak, že sa je čo obávať, že rozpočet nebude vybavený behom tohoto mesiaca. Ponevác ale indemnita trvá iba do konca apríla, tak by vláda musela zadať návrh zákona o predĺžení tejže, jak by rozpočet vybavený nebol do konca apríla. Vláda ale nechce zadať návrh zákona o predĺžení indemnity, lež miesto toho bude žiadať, aby sa zasadania predĺžily o 1 hodinu a tým sa umožnilo prijatie rozpočtu do konca apríla. Opozičie nebudú proti predĺženiu zasadaní.

Románia. V susednej Románii ministerský predseda Sturdza padol. V sneme mal síce väčšinu, ale protivníci jeho pobúrili ľud proti nemu, takže v celej krajine povstaly vzbury, ktoré Sturdza nebol vstave potlačiť. Kráľ ešte nevymenoval jeho následníka.

KRAJINSKÝ SNEM.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 5 apríla. Po veľikonočných prázdninách vyslanci sa dnes sišli k prvému zasadnutiu; pokračovali v pojednávaní rozpočtu ministra orby.

Alex. Papp žiada väčšie napomáhanie poľného ho-

spodárstva, lebo tých sedem millionov zlatých, ktoré vzala vláda do rozpočtu na vyvíňovanie hospodárstva, je málo oproti tým obeťam, ktoré prinášajú štátu hospodári. Žiada zastaviť prívoz zbožia z cudzozemska a napomôcť vývoz statku za hranice.

Anton Bauer zaoberal sa s položením hospodárskych robotníkov a prízvukoval potrebu vynesenia zákona, ktorým by sa zabezpečili poľní robotníci na prípad staroby a práce neschopnosti. Hovoril ešte o napomáhaní chovu koní.

Gróf Alexander Benyovszky hovoril o pestovaní ovocia, ktoré by s malou pomocou štátu, dľa rečníka, pomohlo gazdom na noby. Ovocinárstvo odporúča zaviesť tak, ako hodvabníctvo. Chyba je, že sa o rozšírenie pestovania ovocia nestará ani notár ani učiteľ. Vyzýva vyslancov, aby v tomto ohľade vo svojich okresoch slúžili dobrým príkladom a ministra prosí, aby vydal malý spisok pre ľud o pestovaní ovocia.

Na konci zasadnutia Karol Kálmán interpeloval ministra vnútra, či vie, že v Zelený štvrtok v budapeštianskych divadlách dávali predstavenia a čo urobí, aby sa toto neopätovalo.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 6. apríla. Pokračovalo sa v pojednávaní rozpočtu ministerstva orby. Juraj Lizár hovoril hlavne o regulovaní rieky Tisy, odporúčajúc rozličné opravy. Žiadal hospodárske školy pre Dolniaky. Franc Major oproti tým, ktorí sú za federovanie hospodárstva, dokazoval potrebu napomáhania priemyslu a kupectva, lebo jedine v kvetúcom priemysle vidí blaho krajiny. Július Lits odporúča ministrom, aby lepšie dohliadali na poisťovanie proti ľadu.

Teraz hovoril obsírne minister orby Darányi, rozpovediac, čo spravil dosiaľ v prospech poľného hospodárstva a čo mieni konať nabudúce. S touto veľavýznamnou rečou zaobráme sa v prvom článku.

Po ministrovi hovoril Edmund Bartha, ktorý prízvukoval potrebu toho, aby sme si v prvom rade ochránili to, čo už máme. Imrich Szivák hovoril o úžere so zbožím a žiadal sostrenie zákona proti úžere. Peter Marjay sputuje sa ministra, či je v stave prekaziť, aby bursa netlačila cenu zbožia.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 7. apríla. Dnes bolo ukončené pojednávajúce rozpočtu ministerstva orby a zatým prešlo sa na rozpočet ministerstva náboženstva a verejnej výučby. K rozpočtu ministerstva orby hovoril Vincenc Boda, žiadajúc prísne poriadky proti falšovateľom vína, Béla Bernáth žiadal ministra, aby sa postaral o lepšie speňazenie vína. Po uspokojujúcej odpovedi Darányiho bolo pojednávajúce rozpočtu ministerstva orby ukončené.

Prešlo sa na rozpočet ministerstva výučby. Minister výučby Wlassics hneď na počiatku pojednávajúca jeho rozpočtu predniesol smer, v ktorom chce viesť k jeho ministerstvu patriace záležitosti. Za svoju najhlavnejšiu úlohu pokladá si uhorskú národnú kultúru a v tomto smere robí reformy s opatrnosťou, lebo každá malá chyba sa pomstí. Čo sa týka katolíckej kongruy a autonomie upozorňuje snem, že túto vážnu otázku pojednávajú teraz

patričné kommissie. V smysle zákona lanského roku vynešeného snaží sa dľa finančných prostriedkov doplniť dôchodky katolíckych i nekatolíckych kňazov. Prizvukuje potrebu reformy vo vyučovaní na vyšších školách, na universite a lepšie podelenie vakácií. V záujme pozdvihnutia vzdelanosti nižšej vrstvy chce do života uviesť držanie poučných a vzdelávajúcich prednášok. Gymnasia treba rozmnožiť a o reforme podá návrh zákona. Rád by videl, keby i spoločenstvo zakladalo ústavy pre polepšovanie detí. Čo sa týka elementárnych škôl, zpomedi 1414 štátnych elementárok v 393 vyučuje sa zdarma. Na viac miestach, obývaných národnosťami, v štátnych školách vyučuje sa aj reč patričného vidieku, aby sa šuhajček mohol učiť svojej materinskej reči. Vybladol 1066 obcí, kde je potreba postavenia štátnej školy a do roku 1904 chce postaviť 1000 nových ľudových škôl. Na ľudové školy obrátilo sa r. 1895 930.000 zl., dnes ale už 2 milióny, r. 1896 bolo 1697 učiteľov, dnes je už 5000. Stárou snahou jeho je stupňovite polepšovať platy učiteľov a keď vekový príplatok udržiavateľa škôl nebudú môcť platiť, bude tenže dávať vláda. Žiakom z polgárok chce dať právo jednoročného dobrovoľníctva. S poľutovaním oznamuje, že na óvody má len 16.000 zlatých a že len 260 štátnych útulní vie udržať. Podporovať umenie drží si za povinnosť a prizvukuje, že na každom kroku badať pokrok kultúry. Prosí si podporu každého a prosí prijať rozpočet. (Búrlivá pochvala, potlesk. Rečníkovi gratulujú.)

Vilhelm *Boda* prizvukoval potrebu toho, aby sa štátna reč prisne vyučovala v školách

Franc *Óváry* súri polepšenie učiteľských platov a rozmnoženie učiteľov.

Franc *Major* hovoril o lekároch.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 8. apríla.
Na deunom poriadku bolo pojednávanie rozpočtu mini-

sterstva výučby. Albert *Kiss* zazlieva, že na verejnú výučbu nieto dosť peňazí. Koloman *Tisza* prosí ministra, aby sa postaral o to, žeby platy protestantských kňazov v smysle zákona boli čím skôr doplnené. Rudolf *Páder* ponosoval sa, že sa v školách, zvlášte ale v ľudových, málo dbá o náboženskú výchovu mládeže. Ján *Hock* prizvukoval potrebu podporovania pekných umení. Anton *Mócsy* hovoril o nedostatočnej náboženskej výchove a o prestupovaniach z jednej viery na druhú.

Teraz bolo pretrhnuté pojednávanie rozpočtu a prešlo sa na pojednávanie prosieb o odanení bursy a o znížení pozemkovej dane.

Anton *Mócsy* odporúča prosby do pozornosti vlády. Finančný minister *Lukács* nepripisuje veľkú vážnosť prosbám. Čo sa týka samej veci, vyhlasuje, že v najbližších dňoch podá návrh zákona o odanení bursy. Pozemkovú daň nemožno znížiť, tarchy ale uľaví tak, že pri prevedení všeobecnej reformy daní zotre všeobecnú dôchodkovú príražkovú daň. Prosby boli vydané vláde.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 10. apríla.
Dnes bolo dokončené pojednávanie rozpočtu ministerstva výučby. Minister kultu *Wlassics* odpovedal doterajším rečníkom. Osvedčil sa, že na zoštátnenie škôl kladie váhu po celej krajine; prisľúbil, že proti burícom, ktorí búria proti cirkve, bude veľmi prisne pokračovať.

Viac vyslancov prednieslo rozličné žiadosti a sťažnosti. Žiadalo sa polepšenie platu profesorov na gymnasiach, zakladanie dievčenských škôl, osilnenie náboženskej výchovy v ľudových školách, hovorilo sa proti soštátneniu konfesionálnych škôl, taktiež bola reč aj o napomáhaní pekných umení.

Po ministrovej odpovedi bol rozpočet prijatý. V stredu — v utorok totižto nebude zasadnutie, lebo je národný sviatok, — začne snem pojednávať rozpočet ministerstva pravosúdia.

Nuž hrnte sa.

Nuž hrnte sa, — hrnte so všetkých strán
Vzteky i zloba, pomluvy, záureníe!
Bite pravdu, lásku, kým sa vám dá,
Vryte dobe kainské znamenie.

Lož, pokrytstvo peleše nech slávi:
Závratníctvu koniec tým bližší je, —
Všetko zhynie: sláva, moc i rozkoš,
Veky večné sama pravda žije.

Kuj refazy svete ošemetný, —
Bi — ukrižuj pravdy sväté práva,
Hlboký kop hrob, do neho vlož ju, —
Marná práca: pravda z mrtvých vstáva.

Hoď ju v blato, — v tvrdú zeme hrodu,
Nezhynie tam: tým bujnejšie vzrastá,
Stať sa semeno roľníkom v dôvere
V lono zeme rozosiate na stá.

V slzách trudu neutopíš pravdu,
V nich sa ona k novej sláve kúpe, —
Mocou večnou svoje stíha ciele
Nevšimnúť si sveta túžby hlúpe.

Krupaj potu, slzí perly, často
Nevinnú krv v obeť žiada ona:
Lež dá za to verným bojovníkom
Stánky večné na hore Siona.

Čistota obcí.

Keď človek cestuje po cudzozemsku, obzvlášť v Nemecku, napadne mu čistota v obciach a dedinkách. Každý domok je čisto obielený, dvor vymetený, hnojnica zakrytá a ulica čistá od všetkého trusu a inej nečistoty. Je skutočne radosť obzrieť sa po takej čistej obci a jej príkladných obyvateľoch, ktorí tak mnoho dbajú na čistotu, zaiste verne pridržajúc sa toho starého ale vždy pravdivého porekadla, že je čistota pol života.

U nás, bohužiaľ, nenie tomu tak. Sú síce obce dosť čisté ale predsa nemožno ich prirovnať k tým, Sú aj u nás vzorné gazdinky, ktoré obliehajú svoje domy i z vonku, dbajú na čistotu jak v dome tak i na dvore, ale takéto gazdinky sú v obciach len po riedku a cudzinec akonáhle vstúpi do obce, hneď vidí a pozná po dome, jaká gazdiná ho opatruje. V tomto ohľade možno by bolo povedať, že vtáka pozná po perí a gazdinú dľa čistoty jej domu.

Keď tedy po našich obciach i najdeme čisté domky a dvory, nenájdeme ale čisté uličky. Hlavné ulice, deliace obyčajne naše obce a dedinky na dve strany, sú vždy nečisté, nevymetené; tu kaluž, tam kopec, prach, blato a dobytčí trus okrásľujú ulicu, pokým z toho dážd' nenarobí blata škodlivého výparu a slnko zas dusivého prachu. A v takejto nečistote premávajú sa občania bez toho, aby komu napadlo aspoň raz do roka postarať sa o prečistenie jarku vedúceho popred domy alebo o vymetanie ulice.

Je síce pravda, že naše obce sú zväčša veľmi obfažené obecnou príražkovou daňou, tak že každá novšia príražka, na pr. na riadne čistenie obce, nebola by prijatá s veľkým oduševnením, ač je čistota veľmi žiadúca, preto bolo by treba postarať sa iným spôsobom o čistenie obce.

Zaiste je známo každému, jakou farchou sú pre obyvateľstvo obcí vandrovníci a to obzvlášť vandrovníci zo zamestnania. Jeden ide po pravej a druhý po ľavej strane domov «fechtovať» a keď prešli celú obec, na konci obce sa zamenia: tamten prejde na ľavú a tento na pravú stranu a neodbytné prosia podporu vykladajúc, jako by radi pracovali, ale že nemôžu dostať práce. Podporu dostanú a keď takto «ofechovali» obec idú zase ďalej.

Rozdávanie podpory a almužny je pekným skutkom dobročinnosti, lebo veď i sv. Písmo nám káže: udeľ núdznemu. Avšak toto podporovanie vandrovníkov je len vtedy prospešné, keď sa ono deje múdre, lebo len neprozreteľným rozdávaním podpory stali sa mnohí «fechmajstrami» zo zamestnania: v lete sú kachliarmi a v zime maliarmi izieb. Preto teda takýmto zdravým ľuďom

nemala by sa dávať podpora bez toho, aby i oni nepreukázali nám nejakú službu.

Bolo by teda cele správne a prospešné, keď by sa podporovanie vandrovníkov a vôbec všetkých takých zdravých ináč ľudí spojilo s čistením obcí. Občania, ktorí i tak nepustia od svojich dverí žiadneho vandrovníka s holou dľaňou, svoje krajciare a či je to už strova skladali by do rúk jedného človeka, ktorý by predovšetkým zaopatril potrebné ohreblá, hrable, metly atď. a prijímal by ďalšie obeť, jak pre vandrovníkov, tak pre nešťastných žobrákov. Hlásnik alebo obecní sluha mohol by mať na starosti nariadenie a keď by bol čas ku obriadenu ulice, napomenul by patričného, ktorý soberá obeť. Vandrovníkov je vždy dosť a keď by sa objavili, občania by ich mohli hneď upraviť ku sberateľovi, ktorý by im prisľúbil istú odmenu za shrabanie jarku, vymetanie a očistenie ulice. Hlásnik alebo obecní sluha by im vykázal robotu a keď by boli s tým hotoví, patričný sberateľ milodarov by im robotu vyplatil.

Takýmto zariadením docielil by sa trojaký cieľ. Po prvé: vandrovníci, ktorí sa radi chytia práce, dostali by slušnú odmenu za očistenie ulice obce, čo nenie namáhavou prácou, lebo ohreblami a hrablami čistenie ide ľahko. Po druhé: takí tulači, ktorým sa robiť nechce a len «fechtovaním» sa živia, keď by raz dva razy boli odkázaní za slúžiť si robotou odmenu, na veky by vyhýbali takej obci a neunúvali by jej obyvateľov. Konečne po tretie: obec bola by vždy čistá a po ulici netiekla by hnojovka a iná špina, čo by slúžilo len ku chvále a zdraviu obce.

Žeby bolo dosť občanov, ktorí by svoje obeť na čistenie ulice a takto na podporovanie vandrovníkov posielali, o tom netreba pochybovať, lebo takto by konali dvoje: prispievali by ku čisteniu obce a pomáhali by tým, ktorí nešťastnou náhodou nedostali práce a pracovať chcú. A pre mladých, nezakazených vandrovníkov bolo by to zároveň i napomenutím, že bez práce žiadne koláče, čím by boli mnohí zachránení, lebo spoliehajúc sa na dobrotu ľudí mnohí zvyknú ku túlaniu a potom sú len na oštaru svojim rodným obciam.

Čo sa ale týka praktického prevedenia tu povedaného, je tak ľahké, že bolo by zbytočné o tom slov šíriť. V každej obci sa najde človek, ktorý by prijímal milodary na čistenie obce a spravoval tieže tak, aby občania boli spokojní i obec by bola vždy čistá. Raz tu, raz tam vydal by prácu a za tú vydal by dľa práce aj odmenu.

Ošem ku všetkému treba len kus chuti za prevedenie veci, ktorá posluží všeobecnosti.

Odpo ved

na „Pieseň Trenčana o Trenčíne,“ uverejnenú v 3. čísle bežného ročníka „Černokňazník.“

Vygúľil sa Černokňazník
Zo smradľavej diery,
Aby kydal blato, smolu —
Ku Trenčínu mieri.

Fúka, brízga z obyčaje,
To jeho remeslo;
Špinit ľudí, ľuďať špatne,
To je jeho heslo.

Zašiel kňazík „Černokňazník“
Kreštanov sem hľadať
Aby mohol z čiernej duše
Tým kreštanom nadať.

Či to slýchal ten svet šíri?
Diabol chce kríž brániť
A tú lásku „svätú lásku“
Proti židom chrániť!

My Trenčania lepšie známe,
Čo je láska, bratstvo,
K tomu veru netreba nám
„Černokňazie“ šatstvo!

Dobre vieme: vlast len vtedy
Bude žiť, rozkvetáť,
Keď nad peknými dolami
Láska bude svitať.

Učíme sa medzi sebou
My občania vlasti,
Nebudeme hašterení
Vlast bnať do prepasti.

Či luterán, či katolík
Či žid: naším bratom,
Tak krajinu ochránime
Proti divým katom.

A tie naše „mosty staré“
Nechaj na pokoji,
Vieme dobre: duša tvoja
Pokroku sa bojí.

Maj si tvoje šlendrianstvo,
Drž si „staré mosty“,
Nech sa lámu po tých brvnách
Tvoje hnilé kosti.

U nás každý „gazdom“ sluje,
Kto daň platí mestu,
Ku „sigoti“ každý „gazda“
Musí naísť cestu.

Nech len platí v mestskej kasse
Ten „žid“ árendičku,
Tak dostane každý „gazda“
Diel svoj na lyžičku.

„Mesto stavia bez prestania?“
Bár by len stavalo,
Aby šire obecenstvo
Hospody tu malo.

Veru z našej kongregácii
Černokňazník — coky
Keď sa miešať do nás budeš,
Vyvalia ti boky.

A či v „parku“ kúpeľ bude,
Či „čarnok“ necháme,
O tom tebe Černokňazník
Rozhodnúť nedáme.

Krátky to čas dvanásť rokov
V histórii mesta,
A odtedy je pokroku
Otvorená cesta.

Dvanásť rokov uplynulo
Čo náš „Burgermeister“
Na tú starú hnilú špinu
Kladie krásy flajster.

Suchou nohou po uliciach
Komótno si kráčaš,
Nohy v bahne a v kaluži
Už si viac nemáčaš!

Stromorady milo krásliha
Miesta aj ulice: —
A ty haníš „Burgermeistera“?
... Zaslúžiš palice!!

Holévršky ponad mestom
Od stá rokov stály,
Ani dreva — ani chládku
Mestu nepodaly.

„Burgermeister“ neustále
Konal a pracoval,
Aby hájik utešený
Mesto okrašľoval.

Len kto musel — ten prebehol
„Rozmarín“ uličku
Smrady voňal a nechal si
Trň skrabať po líčku.

Teraz sú tam villy krásne
A „trottoar“ nový
A kanál je popod zemou,
Už celý hotový.

Mestskej školy veľkolepé
Stavisko tiež volá:
Že stojím — to „Burgermeistera“
Zásluha tiež bola.

Čestnej práci „Burgermeister“
Svoj život venuje,
Lež zlosť pekla jeho špinit
Predsa neunuje.

Veru je ten „Burgermeister“
„Doroneny“ šuhaj,
Lebo zloba sveta kričí:
... Lubaj našho, lubaj!! —

Dívajte sa páni bratia
Čo sa v svete deje?!
Černokňazník na „ratúzi“
V Trenčíne sa smeje!

On je rychtár, notár, kassír,
Pisár, dráb a hrobár
Všetky bere on na seba
Urady aj — sto bár!!

„Načo toľký úrad platí??“
Všetko on prekoná,
V Trenčíne už ani baba,
Ani chlap nestoná.

Trenčín „obec“ bez prírazky
— „Burgermeister“ — čary
A starosti „obce“ Trenčín
Uložil na — máry

Vo „špárkase“ Černokňazník
Za stolom už stojí,
A hľa — žirant a akceptant
I člen sa ho bojí!

Nebojte sa — deférence
Dostanete — tatka ...
Dividendy Černokňazník,
... Dvíha ... hladká ... matká!

Tak rozpráva strýko mešťan,
A chabinou šibne,
Až sa Černokňazníkovi
V chrbáte prehybne.

DOPISY.

Orava, začiatkom apríla 1899.

Mnohovážny Pán Redaktor!

Čítal som, že v Heveši sú India po jari, a že bez pretrhnutia pokračovali v prácach jarných; — čo mám ale povedať o jari u nás? Sotva že jeden-dva dni je pekne, príde sňah a dážď, a my bár už kolo 10. apríla sme, ale práce jarné sotva sme započali. Nedarmo sa potom povedá, že našu biednu Oravu Kristus Pán ľavou rukou prežehnal. Nuž kedyže porieme, posejeme; kedy čo odrastie a uzreje; — kedy posberáme keď už september je práve tak studený jako teraz apríl!

Veľkú noc sme mali bielu; — nedeľa prvá, zvaná „bielou“ tiež bola biela, lebo napadol sňah.

Ale aj smutné deje sa pridaly u nás. V Zelený štvrtok na Lehôtke zabil jedon mládenec druhého; v Chyžnom jedon sused druhému preklal kravu s pomsty; v Sihelnom v kúpací pondelok jednej dievke zlámali rebrá; pod Beskidom jedon hájnik druhému s neopatrnosti strelil — miesto divej svine — do čriev; a moc iného: krádeže, zbojstvá, lúpežníctva väčšie-menšie; cudzoložstvá a smylstvá, tieto posledné hen zpod Rozudca, kde slávny obecný úrad, výtečným príkladom slúži v tom ohľade. — to sú u nás na dennom poriadku.

O našom mestečku sa hovori, že je ohľadom, mravnosti zrkadlo stolice; — no bárs my mníchov máme, ale sme už nie v rade prví. Zišlo by sa prerajtarovanie zrna od kúkolu. Ľudárov je tu síce dost, a sú to ako všetci ľudári — baránkovia v koži vlčej!

V sídelnom meste stolice jedna matka z inteligentnej triedy spoločenstva, — zabudnúc na svoje povinnosti materinské, na vernosť manželskú, — s jedným nedospelým mladíkom zutekala.

S úctou

Furman.

Malé Bierovce, dňa 9. apríla!

Veľactený Pán Redaktor!

S času na čas chcem aj ja niečo z nášho okolia sdeliť. Len pred nedávnom v Malých Žabokrekoch besný pes pohryzol tri osoby, a teraz zas v Melčicach besný pes pohryzol dve osoby, asice jedného mužského a jednu ženu, ktorých zaiste odvezú do Budapešti, aby ich oproti besnote zaštepili.

Čo sa týka siatin o tých nemôžem písať ani tak ani tak; ani že sú pekné, ani že sú špatné. Ozimínám terajšia bezsňahová zima čiastočne poškodila, lebo záhony na mnohých miestach plešivejú, na iných miestach ale oziminy sú pekné. Len keby na myši chcela prísť nejaká epidemia, lebo sa obávame, že sa nám oddajú aj do jarín, ktoré nám veľa najpeknějšíe schádzajú. Mnohí sa nazdávajú že keď majú pekné oziminy, že je to už toľko jako keďby mali už hotovú úrodu v stodole. Nezabúdajme

ale ešte aj na tie dve nehody, ktoré sú krupobitie jako tiež aj nebezpečný živel: oheň. Jak mnoho ráz bolo aj v tomto časopise spomenuté aby hospodári svoje stavenie proti ohňu jako i svoje plodiny začiatkom leta oproti krupobitju poistiť dali. Avšak mnohí nielen že si toho nevšimli a nevšimnú si ani teraz, ba častokrát takého radšej vysmejú, ktorý obzvlášť svoje plodiny poistiť dal. Ja ale radím, uposlúchnime každú dobrú radu v tomto časopise odporúčanú a keď sa zídeme do spoločnosti, prečítujme i našim známym a susedom poučné a zaujímavé a ducha zošľachťujúce články, ktoré sa tu k poučeniu pre každého nachádzajú a tak sa stane časopis náš obľúbený aj u tých, ktorí o ňom ešte nevedia. No ale je on aj v skutku dobrým priateľom a verným radcom, lebo pre svoj zaujímavý obsah čo vzácny hosť je každú nedeľu čakaný v mnohých domácnostiach, lebo sa tento časopis hodí pre každého človeka.

Na budúce aj viac sdelím.

S úctou *Gustáv B. Pravdomil.*

BESEDNICA.

Pstruhy.

(Dokončenie.)

Aby bol prírastok tým nápadnejší, začal ryby i kŕmiť. Vápenka schválne zas otvoril svoju odbornú knihu z nedotknuteľnej kniežacej pokladnice, našiel si v obsahu knihy kapitulu, rozrezal príslušné stránky a ťažko, ale neunavne vnikal do pokrútených tajností, všetko len preto, aby vyzvedel, čím treba pstruhy kŕmiť. Stálo ho to mnoho premáhania. Práve mu síce napadlo, že by vlastne bolo jeho povinnosťou celú tú knihu si prečítať, — ale keď je to tak neprijemné lenivému mozgu! — Eh, hlavná vec je prebudiť zárodoky k životu, potom ešte najvyšš táto časť knihy o výžive — ostatok čo viac dôležitého môže byť v knihe? Hlúposti. Násada je tu, potravu má dost — rásť to musí samé. Tomu žiadna kniha nenaučí.

A kniha zas, z veľkej časti vždy nerozrezaná putovala vždy do kniežacej pokladnice.

Ponad bladinu „Prepasti“ prekázol jedon rok, dokázaval i druhý rok.

Niekoľko ľudí čítajúce stráže boly stále na brehu a práve Hubka rozbil tam trvale svoj stánok. Jako by sa nadobre rozzlobil na ženu, na panskú chalupu na konci Čachotína, s roztomile rozbahneným rybníkom pod jej oknami, z nehož jako chrby veľryb vynikaly hadovité obrisy plávajúcich tam vodných pijavíc za ichž drahé telá bol zodpovedný a ichž kántrenie vlastne temer samo vyplňovalo jeho úradnú povinnosť. Ovšem, tíško si mohol dlieť mimo domu, keď dobre vedel, že nerozlučná jeho družka, Hubková celú jeho úradnú povinnosť v jeho neprítomnosti vykoná tak dobre jako on.

A tak milý Hubka, ticho a spokojne si fajčieval na brehu, držiac si pri tom dôkladné, hlbokomyselné prednášky o rybárstve, v ktorých si pripomínal všetky svoje odborné vedomosti, ktoré mu pomohly od kasnára k terajšiemu úradu a ktoré pri svojom bývalom remese len súkromnou pilnosťou nasbieral. Jestli bol náhodou prítomný pán kontrolór, prednášal on — väčší pán, väčší rozum. — Takže celý svet za dobu svojho trvania iste nepočul toľko rybárskej múdrosti, čo priebehom štrnást dní pred rybníkom steny postavenej „pôrodnice.“

Len raz do tých nádejných chválospevov vpadol zlozvuk pochybnosti, keď horár Fatina, hotový fušer v rybárstve, opovážil sa rieknúť: „Ale, ráčte dovoliť, milostpane — len tak podľa môjho hlúpeho rozumu sa mi zdá, že tých pstruhov tam tak moc nebude. Nejak málo sa vyhadzujú.“ — len raz opovážil sa Fatina k takejto bohaprázdnej poznámke, ale hneď v zapätí bol tak sprážnený a o jeho hlúposti presvedčený, že mu nepapadlo viackrát čosi podobného.

A tedy priblížil sa slávny deň lovu.

Vápenka, ktorý bol donútený priznať si, že rozhadzovanie násady nepotkalo sa s úspechom temer pražiadnym, — (pstruhov pres všetko nasadzovanie v potoku bolo stále málo!) preniesol všetky nádeje na bedlive streženú „Prepast“ a dostavil sa k lovu s takým strachom, jako študent k hlavnej zkúške. Ale jako dobre pripravený a na svoje vedomosti spoliehajúci sa študent.

Po brehu hromady divákov úctive pred ním ustupovali, tlačiac sa k ohromným kádiam, na breh vyvaleným a od Čachotína vozovou cestou plúžil sa rad vozov košinami opatrených, aby doprava žiadostivých rýb mohla sa diať so žiadúcou rýchlosťou.

Voda s mlaskavým hukotom stiekla úpustom, prudko bublavým klokotom vyvierajúce pod brehom uprostred hustého kra opletého plotom (aby sa ani jednému pstruhovi uniknúť nepodarilo!), zablatený sak válal sa opodiaľ a oschýňajúce dno rybníka vystupovalo stále väčšou plochou. Voda bola už obmedzená len na zcela skromnú priehlinu lovišťa — ale to plašenie, zmätené hemženie vystupujúcich chrbátov rýb, na ktoré s takým záujmom čakaly už zástupy obecnstva, a na ktoré rozochvene najnetrpelivejšie čakal sám pán Vápenka, posiaľ sa neobjavovali. A voda stekala, stekala vždy tichšie vlievajúca sa do veľkého úpustu.

Už bolo isté, že pstruhov bude málo. Plocha pokrytá ešte vodou bola už veľmi malá a dosiaľ sa ešte neobjavil ani jeden pstruh.

Vápenka namrzený pčahoval si fúzy a rozčulene medlil ruky.

„Snáď to budú za to obrovské kusy,“ chytal sa aspoň tejto nádeje.

Ale medzi divákmi začínaly sa ozývať vtipy... Chlapci, s vrecami pod pazuchami a s malými sáčkami, nemohúc sa dočkať naháňania pstruhov, vyrovnávali si z dihej chvíle osobné spory.

Konečne. Ostnatá plutev, bojovne vztýčená, obja-

vila sa nad hladinou a prudko sťahala vodu na všetky strany.

„Zasačte!“

Pol tueta chlapcov so sakami vrhlo sa do blativého nánosu a podnikli honbu za vzácnou korisťou. Dostihli ju po dlhom namáhaní. Ťažká bola a divoko sebou hádzala.

„Ale milostpane,“ prešlo razom udivenie od lovcov ku brehu, „to je okúň!“

„Tak lovte ďalej,“ komandoval Vápenka, zťažka snažiac sa udržať zdanie obvyklej svojej ráznosti. Pstruhy chce mať, pstruhy nasadzoval, nie okúne.

Lovili. Avšak „Prepast“ jako by bez stopy požrala všetky tie spusty krásnej násady a ani jediného pstruha nevydala. Len tri dôkladné okúne polapali — a to bol celý lov. Ani po obvyklej drobnej háveti žibrienok nebolo tu ani stopy. Rybník bol už čistý od rýb, jako keby ho vymietol.

„Nemožné, nemožné,“ riekol Vápenka do všeobecného posmechu a reptania. „Kam sa to mohlo všetko podesť?“

„Utiecť museli, milostpane, inak to nenie,“ uistoval Hubka tiež celý udivený a mrzutý.

„A vidíte, to by mohlo byť,“ pripúšťal Vápenka.

„Už je to tak, milostpane, prezrime to riedke brle- nie, na jar voda ich podbehla a milé ryby zanesla — ráca veriť inde sú nie a nie, než tambľa,“ a ukazoval na blízky rybník, ktorý nízko uprostred lúčin sa rozkladal.

„To máte pravdu, človeče,“ prisvedčovalo hneď niekoľko hlasov.

A niekoľko iných sa dušilo, jako na jar na vlastné oči videli prevažovať sa pstruhy v tom blízkom potoku.

Zostalo tedy pri tom vysvetlení, že pstruhy pre- sťahovali sa z jedného rybníka do druhého. Museli tomu uveriť i správcovia panstva, museli uveriť diváci a najradšej uveril tomu sám Vápenka.

Na šťastie, ten susedný potok bol tiež panský. Bol síce prenajatý, s nájomcom však je vždy možno naložiť jako je treba. A preto v najbližších dňoch árendátora upovedomil dôkladný úradný list, v ktorom mu sprá- a panstva vo spuste ráznych slov dávala na vedomie, že každý pstruh, ktorý sa v tomže rybníku toho času nachodí, je pobeblíkom z vyše položeného rybníku „Pre- pasti“ a že sa tedy prenajímateľovi prísne nakladá dobu lovu rýb v rečenom potoku u správy veľkostatku osem- aštyridsať hodín pred spustením vody oznámiť.

Prenajímateľ sa usmial a lov i hneď oznámil. Urobí to pánom k vôli, nech si tedy tie svoje pstruhy vyberú čo najskôr, aby neprišiel do podozrenia, že im ich zpre- neveril. Jemu na love nezáleží. Má v tom potoku len niekoľko poduství, a takto aspoň pri tej príležitosti uloží násadu.

A lovilo sa zase. Rybník bol spustený; spustený pod najprisnejšou kontrolou a zas rady vozov s košinami a Hubkom, káde a saky, diváci a honci, ale všetkého

bolo menej, mnoho menej, než pred niekoľko dňami na brehu „Prepasti.“

A zas ani jeden pstruh.

Až ktorýsi honec, preberajúc v hrsti žibrienky a zaborený po pás do bahna, razom slávne zavolať: „Už ho mám!“

„Sem, sem,“ vrhol sa za ním Hubka, „okamžite odnieť do panských košíň každého pstruha,“ kričal slávnostným hlasom všetku vravu prerážajúcim.

Poslušný honec bez slova odovzdal pstruha do panskej košíny.

Bol to maličký úbožiak, nie väčší než mrenka a zaiste ho niekto ťažkou loveckou čízmou prišľapil, lebo bol celý zkrvavý.

„Ukážete, či má pod bruškom panskú pečiatku,“ spýtal sa vážne sedliak Kurka, silnej hlavy s myslivým, múdryma očima a opálenou vyholenou tvárou, po ktorej pod výrazom úctivosti k pánom prebiehal jemnými vlnkami úsmešok. „Lebo jak niet na ňom pečiatky, tak je to len docela obyčajný zblúdilec potočný, a to by mi samému opravdu bolo ľúto, keď by zo všetkých tých tisícov rybyčiek milostpánom nezbudol ani ten hľa ľafnok a keď by im boly tie zatracené okúne všetky násady do jedného kúska požraly.“

„Jako to? Okúne?“ podivil sa Hubka.

„To sa vie, vy fišmajstri. Okúne vám zožrali všetku tú násadu, nikde vám pstruhy neutiekly.“

Hubkovi začínalo v hlave svitať.

„Ale to snáď preda nenie možné,“ bránil sa ešte, ale neiste. „Toľko tisíc, toľko tisíc!“

„To byste dávno mali vedieť zo svojich kníh, že sú pstruhy a okúne jako ľudia: jeden druhého zožerie, brat brata, silnejší slabšieho a toho zas ešte silnejší. A čím viac ich zožerie tým viac baží. Tak ste si aspoň mali, než ste nasadzovali, vyčistiť rybník od každého dravca a zabrániť mu nadobre príchod potočinou, nebol by vám ho vyčistil on.“

Hubka ustrnul. Vtisol si svoju čiapku hlboko do očí, jako by sa bál, aby mu ju vietor nevzal a zamieril k lesu. Ani sa už neohlíadol.

„To sú za rybári,“ slyšal za sebou hlas Kurku, „a zázraky a knihy a čerti diabli — a keď príde na vec, hlúpy sedliak je múdrejší než oni všetci dohromady. Nevedeli, jako to vypadne a preto hneď tak hlúpe rybník nasadzovali, a oni by to nevedeli ani teraz snáď, keďby im to neriekol, hľadali by tie svoje pstruhy vždy po potoku dolu až niekam k Prešporku — —“

Hubka nechcel počuť tieto slová. Zabehol do lesa, kde na neho čakal Vápenka.

„No?“ vítal ho kontrolór nedočkave, lebo sa chcel objaviť už k plnému najveselejšiemu úspechu v plnej víťazosláve, v ktorej vždy ešte dôveroval.

Hubka hodil beznádejne rukou.

„Nič. Všetko preč,“ a sdělil svojmu predstavenému Kurkovo poučenie že okúň zožerie pstruha . . .

„Ztratené, ztratené,“ šeptal si Vápenka celou cestou k Čachotinu.

„Ráče dovolit, milostpane, že som tak smelý,“ potiahol ho Hubka za rukáv, „ale kliatbou už to nespravíme, a načo urážať Pána Boha, keď on za to nemôže, že sme my takí . . .“

* * *

Panské vozy drkotaly šťastne zase späť do Čachotinského dvora a jediný pstrúžok v nich, ktorý bol jediný výsledok Vápenkovej práce a námahy, bol hodný panskému psovi. Ale ani tomu nechutnal a ešte i tomu spôsobil isté obťaž.

Vápenka v najbližších dňoch pánom kniežaťom bol okamžite odvolaný. Kam bol preložený, kde sa z trestu očistil, nikto nevedel a tiež po tom ani nepátral. Kto by sa teraz staral o takého mudrea . . .

A Vápenka zmiznul bez slova rozlúčenia, nezanechajúc v Čachotíne nič než svoju odbornú rybársku knihu uzavrenú v kniežacej pokladnici. Snáď namiesto neho príde niektorý jeho nástupca a pokúsi sa razom o to, čo sa Vápenkovi tak nezdarilo. Lenže, kedy to bude? Netrufam, že behom budúceho stoletia napadne niektorému kniežaciemu úradníkovi podívať sa do čachotinskej kancelárskej pokladnice a prečítať si tam uloženú rybársku knihu Vápenkovu.

P. Spurný.

„Hrtan pekla.“

— Žena, daj mi sem tú širicu!

— Kdeže zas ideš, nešťastný človeče! Celý boží týždeň si leňošil, hýril už zas po krémách?

— Zatvor ústa a netáraj, hovorím ti!

Mara už dobre znala svojho muža Čútoru. Vedela, že keď mu gágor horí, ničoho sa netkne; v taký čas ani len maličkom nehne, tým menej pluh a bránu obzre, lež radnej ide do „Hrtan pekla“ rečenej krémy, kde sa schádzajú Jano Kréah, Mišo Silica, Pavel Smádný a ešte iní značnejší korheli.

Čútoru nebolo možno v taký čas ani povrazom udržať. Doma však vzdychalo o hlade päťoro nedorastenej detí. Na tváry každého vyrytý je hlad a na loktách vykúka chudoba.

Od kedý sa stal Čútoru ocom a gazdom, kostolom jeho bola kréma. Do jeho domu vtrela sa natoľko núdza, že ju manželka jeho nebola vstave desaťročným nárekom svojim zahnať.

Toto všetko ale nebolo vstave Čútoru k zdravému rozumu priviesť. On i vzdor tej najväčšej núdzy pil a pil bez prestania. V svojom opitom stave, keď prišiel domov, vždy si nótli:

„Dotiať, dotiať piti budú
kým mi zuby nevyvymoknú . . .“

Práve aj včil sa chystal do „Hrtan pekla“ rečenej krémy a rozpálený pýtal od ženy širicu.

— Pre milosrdenstvo Božie ľa prosím, aspoň tam dlho nezostávaj!

— Neuč ma, žena! — odvetí na to Čútor — však ma kohút upomnie na čas! A zakrútiac sa do širice, kráčal do krémy. Vonku tak hvízdal vetor, jakoby ho dajaký tajný duch mučil; vnútri v chyži ale sa ozýval usedavý plač.

*

Kohút už oznámil deň. Brieždiace sa svetlo zablysklo prez okná. Z očí pokojne spiacich odletel spánok sta vták. Namiesto neho nastal ruch, život a práca.

— Bože môj! kde môže byť ten človek, že ešte posiaľ neprišiel? Tak vzdychala žena a napomínala dietky ku rannej modlitbe.

— Kmotrička, kmotrička! počteže von, ale čím skôr! — bolo slyšať cez okno úpenlivý hlas.

— Svätý Bože! čože sa prihodilo? pýta sa zmeravená žena.

— Poďte čím skôr, keď hovorím, ale sa sa nefaknite — opakuje predošlý hlas.

Žena zaobalila sa rýchle do ručníka a vybehla von. Ale sotva že prišla na dvor, vidí jako jej muža vlečú dvaja ľudia polozmrznutého, jeden za hlavu a druhý za nohy.

— Sňahu sem, skoro! vykriknú tí dvaja, treba ho silne treť. Možno že ešte žije. Našli sme ho v jarku padnutého dolu tvárou. Zaisť bol podnapitý a tak spadol. Hja, tak je to, keď chce volakto hlavou a nie nohami chodiť!

*

Čútor po silnom tretí prišiel síce ku sebe, ale padnul do horúčky. Táral dve na tri. Lekár mu nemohol viac spomôcť; len krutil hlavou, jako by chcel rieknuť: „Tá vec sa mi nepáči, tu je už všetko márne!“

— Nie... nepijem viac... vykrikol Čútor bez sebaopovedomia; — nepijem... musím ísť domov... daj mi kmotre pokoj... daj mi pokoj... nenúkaj ma... idem... nenúkaj ma... keď hovorím!...

— Čo táraš, muž! chlácholila ho žena s plačom. Veď si už doma. Nič ti nebude!

— Nie, nie!... vykrične Čútor — pust ma, pust ma domov... nenúkaj ma viac... nepijem... nie vzdychnúc ešte dakoľkoráz, potom chrknul, oči mu zmeravely, brada mu sklesla...

*

Lkajúca žena a päťoro osyráľých dietok kráčalo za truhlou. Pohrab išiel práve tou ulicou, kde stála „Hrtan pekla“ rečená kréma. Keď trúchlivé hlasy spevu zatíchly, bolo slyšať z krémy muziku a chríplavé nôtienie. Potom zavznel jeden silný hlas — preraziac muziku — hej nieto krajšej nôty nad Čútorovú nôtu! Jako že sa začína!

„Dotiaľ, dotiaľ piti budú,
kým mi zuby nevymoknú...“

— Mama, či čuješ! — ozve sa za truhlou idúci najmenší chlapec — pravda to tam náš otec spieva?

— Ticho! čo táraš! — reče zajikave matka — tvoj otec leží tu v truhle; či nevidíš že ho nesú do cintorína?...

— Prečo že ide otec radšej do cintorína jako domov? pýta sa chlapec vo svojej nevedomosti.

— Preto, dieťa moje milé — šepká plačúca žena — lebo to sám tak chce!... A. R.

HOSPODÁRSTVO.

Kedy máme sadiť ovocné stromy?

Sadenie ovocných stromov koná sa v tej čiastke roka, v ktorej život rastlínstva vymrel. Že kedy prestáva v rastlínstve život, to zvonku na žlknutí a odpadnutých listoch spozorujeme. Štáva, ktorá dáva stromu život, nazpät vstúpi a akýsi vnútorný — podobný spánku niektorých zvierat v zime — mohutný pokoj nastúpi v ríši rastlínstva. Pri stromoch táto zdanlivá bezživotnosť riadne od konca októbra do prostred marca trvá. Toto je ten čas, v ktorom sa majú stromy vysádzať, jestli prílišne veľká mokrota alebo silné mrazy našu prácu neprekážajú.

Kto na jaseň stromy vyzdvihol, alebo z inakadiaľ doniesol, a tieto cez zimu zakryl, ten na jar, keď stromy na svoje stále miesto vysadil, musí zbadať, že *urazené koreničky cez zimu zacelely*, ba sa aj nové jemné koreničky utvorily. — Toto nás poučuje o tom, že **stromy pred utvorením sa nových koreničiek máme vysadiť.**

Čím skorej vysadíme ovocné stromy, tým istejšie budú tie vyháňať. A preto každý, kto chce stromy presádzať, nech to spraví radšej v októbri, ako v novembri alebo decembri, slovom, čím skorej tým lepšie.

Že prečo je výhodnejšie stromy v jaseň vysádzať, to sa v nasledovných 5 bodoch vysvetlí:

1. Zkrátené koreničky na zrezanej ploche cez zimu zacelejú.

2. Pod trvajúcou zimou sa nové, jemné, ssajúce koreničky tvoria, ktoré na jar hneď začnú svoje účinkovanie, strom hneď vyženie a rýchle sa vyvinuje.

3. Kto si zo školky zaopatrí ovocné stromy, v jaseň o mnoho krajšie a silnejšie stromy dostane, ako na jar, keď už najlepšie popredali.

4. Na jaseň je aj väčší výber medzi fajtami, ako na jar, keď sa už tie najfajnejšie fajty minuly.

5. V jaseň presadený strom sa s pôdou usadne, zem medzi koreničkami prázdny priestor vyplní, strom sa prijme a na jar, keď sa počne krútiť štáva, naskutku vyženie.

Pri sadení stromov ešte nasledovné odporúčam ct. čitateľom do pozornosti:

Na ich okolí mnoho počuť žaloby: „U nás je nemožné ovocné stromy pestovať, pôda a klima (podnebie) je nie pre ne, pomaly rastú, vyschnú, keď by mali už rodiť.“

Škoda práce a času, ktorú človek sadením stromov zmrhá!

Kto pozoroval na to, ako sa u nás stromy presádzajú, ten sa mohol presvedčiť o tom, že nie klima (podnebie) ani pôda, ale sám pestovateľ je tomu na príčine, že jeho stromy nerodia a nekvitnú, lebo zatísne strom, ktorého korene sekerou zkrátil, do jamy, sotva na jeden kubičný šúch veľkej, zakryje zemon, túže nohou dobre pošliape a tým je koniec roboty.

Na takýto spôsob zasadený strom žije síce za krátky čas, ale vyschne prv než pestovateľovi nejaký úžitok hol doniesol.

Keď chceme zdravé, silné a ovocie donášajúce stromy vypestovať, pri presadení musíme mať nasledovné pred očima. Predovšetkým vykopme jednu 80 centimetrov hlbokú a jeden meter širokú okrúhlu jamu, potom pootínajme všetky veľmi urazené čiastky korieňkov, ale tak, aby plochové zárezy oproti zemi obrátené boli, teraz postavme strom do jamy, ktorej tri štvrtiny zaplníme najprv mäkkou, sypkou, úrodnou zemon; po tejto príprave korene na spôsob polomery v celej jame rovno rozdelíme, zemon ich dobre zakryme, na to pozorujúc, aby miesta medzi korieňkami boli zakryté, do celej jamy treba zem shrabať a túto slabo pošliapať. Stromy hlboko nesaďme, to jest žeby peň stromu hlbšie neprišiel do zeme, ale len tak, ako na predošlom mieste stál. Aby sme toto dokonale spravili, treba do pozornosti vziať, že pôda upadne. Toto upadnutie obnáša pri sypkej pôde asi 15, pri ťažkej 20 procentov.

Keď sme teda strom v ťažkej pôde v jame, jeden meter širokej zasadili, pôda klesne o 20 centimetrov hlbšie. Keď chceme strom pravidelne presadiť, pozorujme na to, aby krk koreňa nad povrchom zeme o 20 centimetrov vyššie stál, a aby na jame pri tejto výške vršok bol spravený. Keď sa teraz usadne pôda so stromom, tak tento pravidelne bude stáť.

Každý, kto ovocné stromy chce presadiť, nech vysádza dľa tohoto spôsobu a presvedčí sa o jeho добрote.

Franc Nagyhegyi, učiteľ.

CHÝRNIK.

11. apríl. Dňa 11. apríla minulo práve 51. rokov, čo zákony uhorskej slobody, rovnoprávnosti a bratstva vynesené na prešporskom sneme počiatkom roku 1848 najvyššou sankciou opatrili kráľ Ferdinand V. Uhorský snem súc verný tradíciám slobody, aby zasvätil polstoročnú pamiatku tohoto dňa, lanského roku tento deň vyhlásil za národný sviatok. Že jaký výzvam má zasvätenie tohoto dňa, myslíme že je zbytočné vykladať. Sankcionovaním zákonov z roku 1848 strhnuté boli patá uhorskej slobody, prestalo poddanstvo a stali sme sa rovnými synami našej vlasti bez rozdielu rodu, náboženstva a národnosti. Pravda, krátko na to mladá uhorská sloboda vystavená bola mnohým a ťažkým otrávením, našli sa ľudia, ktorí chceli dobu temnoty a poroby

zpäť uviesť, ale naši otcovia chopili sa zbrane a krvou vykúpili to, čo sa považovalo za ztratené. Dnes sloboda Uhorska spočíva na pevných základoch a obávať sa o ňu bolo by nielen malomyselnosťou, lež nejasnosťou. Kráľ a národ spolu svätieva teraz deň 11. apríla, deň uzákonenia slobody, bratstva a rovnoprávnosti a v zájomná dôvera rastie v prospech pevnoty trónu a blahobytu vlasti. — 11. apríla, tak ako minulého roku odbyvaly sa slávnostné bohoslužby v budínskom chráme Matejovom, ktoré odbavoval kaločský arcibiskup Császka. Na službách Božích boli prítomní ministri v čele s ministerským predsedom Kolomanom Széllom, predsedovia zákonodarstva a najvyšších súdov a úradov, hlavný mešťanosta budapeštiansky, kraj. vyslanci, veľmoži, generáli a zástupci cudzozemských štátov. Vo všetkých hlavnomestských školách učители a professori namiesto riadneho vyučovania mali prednášky o význame sankcionovania zákonov z r. 1848. — Podobne zasvätili 11. apríl i na vidieku.

Pohrab arcikniežaťa Ernesta. Arciknieža Ernesta, najstaršieho člena panujúceho domu v nedeľu 9. t. m. o 4. hod. popoludní pochovali vo Viedni za veľkej smútočnej pompy. Na pohrabe prítomní boli: jeho veličenstvo kráľ, brat zosnulého arciknieža Rajner, ako i všetcia vo Viedni meškajúci členovia panovníckeho domu. Nemecký cisár a taliansky kráľ dali sa zastúpiť zvláštnymi poslancami. Uhorskú vládu na pohrabe zastúpili: ministerský predseda Koloman Széll, minister orby Ignác Darányi a minister a latere gróf Emanuel Szécheni. Po cirkevných obradoch v chráme kapucínov rakev sniesli do cisárskej hrobky, kam ju odprevadil i brat zosnulého arciknieža Rajner. Na celej ceste, kade pohrabný pochod tiahnul, vialy na domoch čierne zástavy. Jeho veličenstvo nariadil 16-dňový dvorný smútok za zosnulým arcikniežaťom.

Z pápežského dvora. Pápež Lev XIII. cíti sa už o mnoho lepšie a jestli mu bude sily takto pribývať, tak v nedeľu, dňa 16. t. m. pojde do chrámu sv. Petra, aby zúčastnil sa na bohoslužbách odbývať sa majúcich na pamiatku sv. Leva. Lekári len na rozhodnú vôľu pápeža zvolili k tomu. — Pápež Lev tieto dni prijal na dlhšej audiencii grófkou Trani, sestru zvečenej kráľovnej Alžbety Pápež potom prijal na výsluchu bývalú dvornú dámu kráľovnej, grófkou Irmu Sztáray.

Chrám večnej modlitby. Jako známo, na pamiatku zosnulej kráľovnej Alžbety v Budapešti chcú postaviť utešený chrám večnej modlitby. Na stavbu chrámu prispeli už i viacerí členovia panujúceho domu, tak že dosavď sossbieralo sa už asi 70.000 zlatých. Ustredný výbor, ktorý sbiera milodary, rozprestre svoje účinkovanie po celej krajine a v každej stolici utvorí výbory, ktoré budú sbierať milodary na chrám večnej modlitby.

Vyznačenie. Jeho veličenstvo kráľ Jozefa Szitnyaiho, mešťanostu slob. a kráľ mesta Štiavnice a Belej vymenoval za kráľovského radcu za tie zásluhy, ktoré si nadobudnul Szitnyai v svojom postavení.

Kláštorečania u ministra orby. Na poslednom zasadnutí zastupiteľstva mestečka Kláštora pod Znojomom (Tariec) na návrh výborníka Jozefa Smetanu jednohlasne uzavreli, že vyšlú deputáciu k ministrovi Darányimu, aby v Kláštore pod Znojomom postavil štát poľnohospodársku školu. Kláštorečania prechovávajú nádej, že minister orby vyhovie ich prosbe, ktorú i kraj. vyslanec štubnianskeho okresu Franc Justh tiež všemožne podporuje.

V záujme obecnstva. Minister obchodu Alexander Hegedüs prisne naložil spoločnostiam elektrických železníc v Budapešti, aby vozne elektrickej železnice opatрили takými prístrojmi, ktorými by sa dali zamedziť nešťastia a zároveň prisľúbil, že príde ku zkúške takých ochranných prístrojov, lebo chce koniec urobiť takým nešťastiam, ktoré možno predísť. Spoločnosti posiaľ vždy sa vyhováraly, že niet príhodného ochranného prístroja, vlastne však lutovaly peniaze, ktoré by musely vydať za také prístroje. Táto skúpost spoločností požadovala minulého roku nie menej než 170 ľudských obetí, z ktorých 44 zomreli, 40 na veky ožobráčení boli a 86 utrpeli väčšie-menšie telesné úrazy. Prísny minister ale nezná viac vyhovorky a poklepal spoločnostiam na prsty.

Pomník na pamiatku kráľovnej. V Cap-Saint-Martine (Francúzsko), kde sa neb. kráľovná Alžbeta viac-krát zdržovala, tam letujúci hostia sa složili a na pamiatku zvečenelej kráľovnej Alžbety dali postaviť pekny pomník. Pomník bol tieto dni odhalený a pri slávnosti, ktorej súčasťou sa veľké obecnstvo, jeho veličenstvo kráľ dal sa osobitne zastúpiť. Okrem kráľa zástupcov poslali: anglická kráľovná Viktoria, kráľ Umberto a francúzska vláda.

Neposlušné poslucháčky. Z Košíc píšu, že z praparandie mníšiek nazvaných po sv. Uršule tieto dni pätnásť posluchačiek dokázalo veľkú neposlušnosť, následkom čoho z pätnástich dievčat päť vytvorili v úplnom smysle slova, ostatným desiatim však čobroprajne radili, aby v tichosti vystúpily z ústavu, lebo že ich ináč tiež vyhodí. Príčinou tohoto prísneho zakročenia má byť, že vytvorené dievčence ťažko previnily sa proti školskej disciplíne.

Dobrý chýr budapeštianskych hasičov. Budapeštiansky mestský hasičský sbor teší sa v celej Európe dobrému menu, tak že často hasičské sbory najväčšief miest obracajú sa na budapeštianskych hasičov o vývod alebo radu. Tak tieto dni berlínski hasičia vo zdvorilom liste poprosili svojich budapeštianskych kollegov, aby im sdelili tie zkušenosti, ktoré si nadobudli pri požiaroch petrolejových a olejových fabrik ako i spôsob, jako pokračujú pri takých požiaroch. Rozumie sa veliteľstvo hasičov zdvorile vyhovelu prosbe Berlínčanov.

Požiare. V Lipt. Sv. Mikuláši tieto dni vypukol oheň na povale dielne Jána Ballo, koželužníka na Hornom Huštáku. Hasičia dobehli hneď a Peter Sokol bol prvý, ktorý s vystavením vlastného života v nebezpečie horiace seno shádzal s povaly a tak prekazil rozšírenie sa ohňa. — Vo Veľkej Štiavnici zhorela jedna stodola, ktorá však bola poistená.

Stav rábskeho biskupa Jána Zalku v posledných dňoch natoľko sa zhoršil, že obávajú sa najhoršieho.

Cisárovná u stolárky. Manželka nemeckého cisára Vilhelma, cisárovná Viktoria Augusta má naproti chudobe dobré srdce. Tieto dni, dozvediac sa, že manželka jedného chudobného stolára menom Stumbovského v Berlíne porodila troch zdravých chlapcov, čím počet dietok chudobného človeka razom rozmnožil sa na desať (7 dievčenciev a traja chlapi), dala sa zaviesť ku domu, v ktorom chudobná rodinka býva a v sprievode svojho dvormajstra vyšla na piate poschodie do bytu stolárovho. Možno si predstaviť uľaknutie rodinky, keď cisárovná otvorila dvere. Cisárovná, ktorá je matkou šesť zdravých synkov a jednej dcérky besedovala so stolárkou tak, ako keby nebolo medzi nimi žiadneho spoločenského rozdielu, o zriedkavom božskom požehnaní. Cisárovná bola celá blažená, keď sa presvedčila, že matka a jej traja synčekovia sú zdraví a čerství. Dlho shovárala sa cisárovná i so stolárom a jeho početnú rodinku potom bohate obdarujúc priateľsky sa rozlúčila. Keď cisárovná sadla zas na hintov, na ulici stojace obecnstvo, ktoré sa medzi tým o vysokej návšteve dozvedelo, blučne pozdravovalo cisárovnú. — Stolár je teraz nemálo hrdý na vysokú návštevu a nevie dosť prenachváliť cisárovnú, ktorá sa jeho familie tak vrele zaujala.

Choromyselný generál. Poľný zbrojmajster gróf Filip Grüne komandujúci generál v Prahe upadnul do choromyselnosti. Zbadali to až vtedy, keď sa začal na ulici s obecnými vojakmi objímať. Grüneho následkom toho oslobodili od služby a na jeho miesto vymenovaný je poľný zbrojmajster Ludvík Fabini doterajší komandujúci generál v Košiciach a veliteľ VI. vojanského sboru. Na miesto Fabiniho vymenovaný je generál Hermann Pokorný, doterajší veliteľ nagy-váradskej divízie.

Nová železničná čiara. Novú železničnú čiaru medzi Šahami a Krupinou už dohotovili a dňa 6. t. m. oddali verejnej premávke. Krupina touto čiarou spojená je so železničnou sieťou čo nemálo napomôže vývin mesta. Teraz by už nič inšie nezbývalo, ako spojiť i Zvolen s Krupinou železničnou čiarou. Zainteresované obecnstvo stolice je toho presvedčenia, že ani táto druhá čiara nedá dlho na seba čakať.

Môžu robiť dobre kšefty. V Americkom meste Kerdine je jedna rodinka, ktorú čo najužšie spája i zamestnanie. A síce syn je lekárom, jeho švagríná lekárnicou, druhý syn správca pochovávajúcej spoločnosti a tretí syn je majiteľom skladu nahrobných kameňov a pomníkov. — Nuž ak sa dohovoria, môžu robiť dobré kšefty.

Strajk. V českom meste Nachod vypukol tieto dni robotnícky strajk, pri čom sa robotníci dopustili výtržností. Asi tisíc robotníkov napadlo obchody a dielne, tak že rychtár mestečka telegraficky žiadal vojenskú pomoc. Robotníci vidiac vojsko utíchli; mnohých výtržníkov zatkli. Škoda obchodníkov obnaša asi 70.000 zlatých. V meste je už pokoj.

Nezabudli mu. Mexikánska vláda vymenovala za svojho nového vyslanca do Washingtonu signora Aspirosa. Sotva však Aspiros prevzal svoj úrad vo Washingtone so zarazením zkusil, že sa ho tam úradujúci diplomati stránia a vyhybujú mu ako človeka napadnutému nejakou hroznou chorobou, od ktorého každý uteká. Konečne vysvitlo prečo Aspirosa vytvorili z Iudskej spoločnosti. Aspiros totiž bol svojho času štátnym fiškálom v Mexiko a menovite jeho osobné vystúpenie jako štátneho žalobníka zapríčinilo, že cisára Maximiliana vojanský súd na smrť odsúdil a hrozný výrok i previedli. Odtedy uplynulo už mnoho rokov, no nezabudli staré hriechy Aspirosa, ktorý zaiste nútený bude vzdať sa úradu.

Tá besnica. V Strečne sa bolo stalo, že keď tamojší krémár Vilhelm Glücksthal nechcel už viac dať piť Štefanovi Bjelikovi z Višňového, tento posiel so svojim kamarátom Valentom Valicom a potom najdúce krému už zavretú, spoločnou silou vyvalili dvere. Súd pre toto odsúdil Bjelika na 5 dní do chládku a na 5 zl. peňažnej pokuty, Valicu ale oslobodili.

Nešťastie v bani. V kamenouhelných baňach vo Felsö-Galla (komárňanská stol) tieto dni pri lámaní uhlia dynamitom jedna vrstva zeme zasypala šesť robotníkov. Všetci šiesti zomreli.

Telegrafovanie bez drótu. Boli sme sa už viackrát zmienili, že jeden taliansky učenec menom Marconi vynášiel taký prístroj, pomocou ktorého možno telegrafovať po vode a to bez drótu. Tento jeho vynález tieto dni zkušali na kanáli La Manche medzi Anglickom a Francúzskom. Zkúšky podarili sa skvele a vynález, ktorý v obore telegrafovania otvára novú dobu, osvedčil sa už teraz za cele dokonalý.

Reforma kalendára v Rusku. Ruská vláda poverila petrohradskú hvezdársku spoločnosť, aby započala predpráce ku reforme v Rusku užívaného julianského kalendára, ktorý, ako známo, zaostáva za našim o 13 dní.

Kriványová o svojom manželovi. Vyšetrujúci sudca vyzval manželku povestného zlodēja sirotských peňazí v Arade, aby poslala svojmu manželovi do väzenia rozličné potrebné veci. Kriványová prišla a sudcovi riekla, že o svojom mužovi nechce ani vedieť, nenavštívi ho, ba ho preklína, že tak veľkú hanbu a potupu doniesol na celú rodinu a preto zavedie proti nemu pravotu o rozsobáš.

Starí blázni. V jednom malom anhaltskom mestčku jeden 62- a druhý 64ročný starci urobili takú stávkku, následkom ktorej skutočne zaslúžili meno starých bláznov. Stavili sa, že ktorý bude z nich vstave druhého vyniesť na chrbte po rebríku na povalu. Obecenstvo dediny bolo posudzovateľom. A jeden z nich skutočne vyniesol druhého na chrbte po rebríku až po dvere povali. Na to druhý vzal svojho kamaráta na chrbát, ale sotva že prišiel na polovicu výšky, pošmykol sa na rebríku a obaja spadli na zem. Jeden si zlomil ruku a druhý si prebil hlavu na troch miestach, ale tauten má predsa ošob, lebo vyhral stávkku.

Mešťanosta samovrahom. Trnavský mešťanosta Tekanovics tieto dni sa zastrelil. Tekanovics už od 16 rokov stál na čele mesta a bol všeobecne vážený muž. Čo ho primalo k osudnému kroku, posiaľ ešte nevedno.

Ohavy v Iudskej koži. Budapeštianska polícia na oznámenie objavila v jednom dome hrozný prípad. Volakto oznámil, že z bytu vdovy po Ignácovi Wohlscheinovi počul skučanie podobné Iudskému hlasu. Polícia hneď šla do označeného domu a tu na byte Wohlscheinovej prísne kutajúc, našla jednu drevenú truhlu. Truhlu otvorili a tu k veľkému úzasu videli jedného strašne domučeného, vyciveného chlapčeka, ktorý sa už viac podobal zveru než človeku. Úbohé dieťa ležalo na kope zhnitých smetí a odpadkov z jedla a celé telo malo pokryté tisícami hmyzu. Ako nešťastný chlapček uzrel policajtov, hneď začal boľastne prosiť, aby ho nebili, že veď bude už mlčať. Malého šročného chlapčeka odviezli hneď na kapitanát a okresné predstavenstvo dalo chlapca do opateru v detskej útulni, kde mu je už dobre. — Zavedené vyšetrovanie odhalilo, prečo úbohého dieťa za dlhé roky muselo snášať také trýznenie. Malý chlapec je nezákonným dieťaťom najstaršej dcéry Wohlscheinovej, Julianny, ktorá sa už vydala, pred manželom však chcela rodina zatajiť, že Julianna mala už dieťa. Nevinného chlapčeka chceli teda dotiaľ mučiť, pokým nevypustí dušu, a neminulo ani dňa, aby stará mať, matka a dve jeho tetky, dve slobodné dcéry Wohlscheinovej, neboly mučily a trýznily úbohého chlapčeka. Bestiálne ženské sú už v rukách spravodlnosti a čakajú svoj dobre zaslúžený prísny trest.

Veľký oheň zúril v utorok v Prešporku. V tamojšej veľkej garbiarskej fabrike Freunda vypukol oheň, ktorý zničil veľkú časť fabriky. Veľké nebezpečie hrozilo i susednej petrolej raffinujúcej fabrike „Appolo“, túto fabriku však podarilo sa hasiacom zachrániť. Skoda obnáša 20—25 tisíc zlatých, čo sa však prinavrátí, lebo fabrika bola poistená.

Oslobodenie vojanských úskokov. Ku tej amnestii, ktorú udelil jeho veličenstvo z príležitosti svojho 50ročného jubiläuma vojanským úskokom, dokladá sa ešte to, že tým riadnym vojakom a ersatz-reservistom, ktorí premeškali dostanoviť sa na vojenské cvičenie (Waffenübung) čas, ktorý ztrávil vzdialení jako vojanskí úskoci, zaráta sa do slúžebného času a ani ich nezavolajú nahradiť premeškané cvičenia.

Sobáš po telefone. Stalo sa to pravda v Amerike. Albert Rantz a Nelli Maxwell sosobášili sa po telefone. Mladucha stála so svojimi svedkami vo Williamsporte pri telefonickom stroji, mladoženích ale v meste Albany, kde i kňaz bol. Podivný sobáš tento neodbyval sa po telefone z nejakej nutnosti, lebo i mladoženích býva vo Williamsporte, ale tak si to žiadala mladucha, ktorá chcela, aby jej sobáš bol zvláštny, a preto sa mladoženích musel podrobiť vôli svojej vyvolenej a odcestovať do Albany, odkiaľ hneď po sobáši vrátil sa nazpät do Williamsportu, kde sa odbavilo i veselie. A toto nazývajú v Amerike zvláštnym nápadom.

Nová konzervová fabrika v Prešporku. V Prešporku idú založiť jednu konzervovú fabriku so základným kapitálom 80 tisíc korún. Nová fabrika zaoberať sa bude predbežne konzervovaním zelenín, divočiny a rýb.

Strach pred trestom. Infanterista 71. pešieho pluku trenčianskeho menom Michal Dušík ztrávil veľkonočné sviatky u svojich rodičov v Rovnom a keď sa chcel navrátiť do Trenčína, veľko-bytčianska kompa bola práve už na protivnom brehu. Dušík bojac sa trestu, keď by vlak zameškal, skočil do rieky a lapajúc sa drôtového povrazu kompy takto chcel preísť na druhý breh Váhu. Úbohého človeka však opustila sila a padol do vody a až na druhý deň vyhodil ho Váh pri Malej Bytči už jako mrtvolu.

Vlak, ktorý o mesiac neskôr došiel ako mal. Jako známo v Amerike zavítalo jaro s veľkými chumelicami a veľkou zimou. Ani tí známi „najstarší ľudia“ nepamätajú sa na takú veľkú zimu, jaká panovala v marci t. r. V Cheyenne (Wyoming) dňa 14. marca dorazil jeden vlak s jednemesačným obneskorením. Vlak pri stanici Iron-Mountain zavial sňah a ani tie najväčšie parné stroje a sňahové pluchy nemohly ho vyslobodiť z ľadu a sňahu. Cestovatelia, počtom 42. medzi nimi 12 ženských po celý čas boli takrečeno väzňami na iron-mountainkej stanici a boli by zaiste zle pochodili, keby pri stanici neboli bývali farmeri, ktorí ich pohostinne prijali do svojich príbytkov a chovali až dosiaľ, keď sňah po uplynutí jedného mesiaca natoľko sa stopil, že vlak mohol vyjachať zo stanice, kde za úplných 30 dní meškal.

KU OBRÁZKU.

Námorníci.

Ťažká, ale poučná je služba vojaka na mori. Ku námorníctvu odobratých sňahov pošlú do Póly, hlavného vojenského prístavu našej monarchie a po náležitom vycvičení a obznámení s loďou pod velením dôstojníkov vydajú sa na morskú cestu, ktorá často trvá aj tri-štyri roky. Plávajú morami nevidiac okolo seba len vodu a nad sebou nebo dlhé mesiace vystavení búrkam morským. Ale za prestáte nebezpečia bývajú odmenení tým, že majú príležitosť nazreť do rozličných sveta čiastok, lebo raz zakotvia pri brehoch afrických, asijských, amerických, druhýkrát pri brehoch ďalekých ostrovov, kde sa pred ich očima odhalia iní ľudia a iné, dosiaľ nevidené zvláštnosti. Služba na lodi je ťažká ale čo ju robí ľahkou je to, že námorník miluje svoju loď a ošetruje ju ako svoje oči, lebo loď je vtedy jeho všetkým, jeho vlasťou, ktorá ho chráni oproti búram mora. Mnoho podstúpia námorníci, keď ich stihne búrka na slobodnom mori, vtedy sú všetci na nohách a s napnutím všetkých svojich síl pomáhajú lodi bojovať s rozuzdenými živlami. Ale keď je more tiché a loď letí po hladine morskej bez všetkej prekážky, vtedy si námorníci zamieňave odpočívajú. Dlhú chvíľu krátia si hrami v karty alebo inými

zábavami. I náš obrázok predstavuje takéto krátanie si času námorníkov lode plávajúcej po hĺbinách morských v dialne sveta kraje.

K OBVESELENIU.

Sudea (k otcovi, ktorého syn zas pre krádež pred súd bol postavený): Vy by ste mali vášho syna vystríhať od takýchto skutkov!

Otec: Ja som to aj urobil, pán sudea, ja som mu zreteľne povedal: Karol, buďže tento raz veľmi opatrný.

Muž (prijdúc domov): Ty plačeš, ženička moja? Čože sa ti stalo?

Žena: S mojou susedou som sa povadila.

Muž: Ale s pani Mozerovou, s tvojou priateľkou?

Žena: S ňou; ona veľmi tvrdila, že ona má viac pod. pantoffou svojho muža, jako ja teba.

A.: Sú to vaše vlastné zuby?

B.: Pravda že? Veď som ich sám kúpil!

ODKAZY REDAKCIE.

Zvedávemu: Mappu tej stolice dostanete v kníhkupectve: Wodianer Fülöp és fia Budapest, Andrássy-út

Cena potravných článkov.

Budapešť, 14. apríla.

V budapešťianskych tržniciach predávaly sa podrobne nasledovné potravné články za tieto priemerné ceny:

Mäso: *Hovädzina* predok 72, zadok 76, polievková 76, jazyk 75, obličky, ľadviny 90, čistené 220 krov za 1 klgr. — *Baranina*: predok 38, zadok 48 krov za 1 klgr. — *Teľčina*: 76, lopatka 80, stehno 80 krov za 1 klgr. — *Bravčovina*: 58, stehno a lopatka 60 krov za 1 klgr. — *Šunka*: pražská 100, surová 70 krov za 1 klgr.

Masť: Sviňská 64 krov, loj 62 krov, slanina ku roztopeniu 58 krov a husacia masť 120 krov za jeden kilogramm.

Drúbež: Za jedno kura 80, sliepku 90, kohúta 110 krov. Za jednu tučenú kačku 150, za tučenú hus 350 krov. — *Očistená drúbež*: kura 80, sliepka —, kapúň 120 krov, hus — (za jeden klgr. 75 krov), morka za 1 klgr. — krov, a kačka za kus 150 krov.

Vajcia: Ku vareniu väčšie 45 kusov za 1 zl., menšie 17 kusov za 40 krov, ku čaju 7 kusov za 20 krov.

Ryby: Kapor 90, sumec 90, štika 70, zubáč 150, jesater 300, okúň 100 krov za 1 klgr.

Rozličnosti: Maslo gazdovské 90, ku čaju 120 krov za 1 klgr. Brindza 26 krov za kilo. — Smotana 24 krov za liter. — Pár holubov 50 krov, divá hus —, divá kačka 70, jarabica — krov za kus. — Zajac za kus —zl. — krov. — 1 klgr. divej svine 60 krov, srny — krov. — Maltanské zemiaky nové 10 kr. za klgr.

Múka: Pšeničná múka predávala sa za tieto priemerné ceny:

číslo:	0	1	2	3	4	5
zlat.	16.70	16.00	15.50	14.90	14.20	13.50
číslo:	6	7	7½	8		
zlat.	12.60	10.30	7.50	5.70		

Pšeničné otruby drobné po zl. 4.30, hrubé po 4.20.
Zeleniny: Zemiaky ružiaky zl. 2.20—2.50, žlté

zl. 2.60—3.00, rožky zl. 5.00—6.00, biele zl. 1.40—1.75.
za metr. cent. Kapusta (v hlávkach) zl. 4.00—10.00 m. c.
Cibuľa zl. 5.00—6.00 m. c. Zeler 100 kusov zl. 1.00—1.50.

Strova: Hrach nový 80 kr., čistený starý 13—15
krov za klgr. Šošovica: domáca 7—9 za klgr. Riža 10
krov za kilo.

Chlieb: miestny od pekára biely 13—18 krov,
čierny 11—14 krov za kilogrammu.

Prosíme pozor dať.

V Uhorsku veľmi je rozšírené v obchode zvrátnictvo a ziskuchtivosť. Od tej doby čo som s kosou „sv. Antona,“ ktorej chýr rozšíril sa po celej krajine, zvrátnikom trochu na prsty klepol, všemožnými figlami napodobňujú ju a podvadzajú ľudí, že ich ľahký tovar je kosa „sv. Antona,“ proti tomu osvedčujem sa, že v Uhorsku nedržim ani jednatela ani podomníka. Opravdovú kosu „sv. Antona“ len u mňa možno dostať.

Ctené vidiecke obecnstvo nemôže sa zaobísť bez jedného nástroja, bez kosy. Dobrá kosa je poklad; zlá kosa je taká ostuda, ktorá ani toho nenie hodná, aby sme ju do ruky chytilli. Každý to dobre vie, a predsa mnohí slepo veria týmto dotieravým odpredavačom zriedkavými líškovými výrazmi vychválených kôs. Toto je tá jediná kosa, ktorá doposiaľ nad všetko očakávanie úplne vyhovelá žiadostiam kupujúcich.

Kosa „Sv. Antona“

právne zaslúži byť menovaná kosou ľudu, ako ju na mnohých miestach menujú

Tofkých a takých uznání pôvod je ten, že je ona trváca, není ani pritvrda, ani primáká a podivuhodne ľahká.

Kosa je tenká, ale hrdlo má mocné, šikuje sa ona do ruky obyčajného kosca; nemusí sa ku kováčovi poslať, aby jej zohol hrdlo, pretože následkom tohoto obyčajne zmáčne zadná časť kosy.

Veľa gazdov následkom chybného kovania aj tú najlepšiu kosu pokazí. Pri kose „sv. Antona“ nemôže sa to stať, pretože ona už vo vykovanom a vyprobovanom stave dostane sa do ruky kosca.

Po jednom kovaní aj behom viac dní dobre kosí kosa „sv. Antona“ a po jednom ostrení aj na 150 krokov sa dá s ňou dobre kosiť aj tá najtvrdšia brehová tráva.

Za každý kus dobre stojím; nezodpovedajúci zamením.

Ceny kosí „Svätého Antona.“

Cena kusu:	zl.	1.—	1.05	1.10	1.15	1.20	1.25	1.30	kr.
Dĺžka v centimetroch:		70	75	80	85	90	95	100.	

Amerganský kosový kameň (oslička) je veľmi zodpovedajúci tomu cieľu. Cena 25 kr., 10 kusov 2 zl. Striebornovo-ocelová babka s kladivkom v skovadle 85 krajciarov. — Ocelové kosáky „sv. Antona“ po kuse 35 kr., 10 kusov 3 zl. — Pri objednaní 5 kôs franko, pri objednaní 10 kusov jedenásty sa pridá.

Jozef Sohr v Somogy-Szille.

Kosa len vtedy je opravdová, jestli na stupni je mój ochranný znak, na tabuli ale toto sa dá čítať: Ocelová kosa „sv. Antona“ Sohra.

Obrázkové cenníky zašlem zdarma.

(15)

Budapešťianska bursa s úradným značením cien dňa 14. apríla.

Obilie	Jakoľ dla hekt.	Za 100 kilogr.		Cenné papiere	Peniaze	Tovar	Cenné papiere	Peniaze	Tovar
		od	do						
Pšenica banátska	75—80	9.25	9.90	Štátny dlh.			Prvá uhor. poisť. spol.	3020.—	3070.—
pešťianska	75—80	9.25	10.10	Uhorská zlatá renta 4%	119.75	120.25	Pešť. uh. kupec. b.	1395.—	1400.—
stolnobebradská	75—79	9.30	10.00	Uhorské korunová renta 4%	97.25	97.45	Pešť. prvá vlast. sporiteľňa	7925.—	7975.—
Raž (títo)	70—72	7.25	7.60	Uhorské regálové úpisy 4½%	100.50	101.50	Salgó-tarjánska baňa na uhlie	568.00	570.00
Jačmeň na krm.	60—62	6.20	6.50	Uhorské premiové úpisy	163.25	164.24	Záložné listy.		
na pátku	62—64	6.60	7.40	Uhorská tiskovo-segedínska požička 4%	138.35	139.35	Uhorského pozem. úverového ústavu 4%	95.75	96.75
na várku	64—66	7.60	8.40	Uhorská žel. požička 4½% v zl.	121.00	122.00	Uhorského úver. záložného ústavu 4½%	100.00	101.00
Ovos	39—41	5.80	6.15	vyvážkové úpisy 4½%	96.25	97.25	Uh. úver. ústavu s prémion 4%	121.50	122.50
Nádurica	73	4.50	4.50	Spoločná požička v bež. peniazoch 4½%	100.60	101.10	Peniaze.		
Rejka	—	4.15	4.30	Žreby.			Cisársky dukát	5.69	5.74
Ďateľinové sem. luc.	—	42.—	52.—	Spolku „Jo sziv“	3.50	3.80	Dvadsat-frankovník	9.55	9.59
červené	—	37.—	39.—	Uhorského „červeného kríža“	9.25	9.75	Nemecká ríšska marka	59.00	59.20
Svínska masť pešťianska	—	53.50	54.00	Rakúskeho	20.40	21.40	Striebro	—	—
„Vilcska“	—	—	—	Bazilika	6.50	7.00			

Tlačou cis. a kráľ. dvornej knihtačiarne Viktora Hornyánszkeho v Budapešti.